

A kiadványhoz kapcsolódó viták, statisztikák és szerzőprofilok a következő címen olvashatók: <https://www.researchgate.net/publication/313654000>.

Kína cinkos kapitalizmusa: Több mint tulajdonjogok

Cikk - január 2017

DOI: 10.1353/asp.2017.0018

SZITÁCIÓK

0

READS

174

1 szerző

Yan Sun

CUNY Graduate Center

29 PUBLIKÁCIÓ 473 IDÉZET

NÉZZE MEG AZ
ADATLAPOT

E kiadvány néhány szerzője szintén dolgozik ezeken a kapcsolódó projekteken:

Politikai korrupció Kínában [Projekt megtekintése](#)

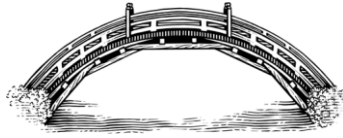
Ideológia a Mao utáni Kínában [Projekt megtekintése](#)

könyvkritikai kerekasztal

Minxin Pei

Kína cinkos kapitalizmusa: A rezsim dinamikája hanyatlás

Cambridge, MA: Harvard University Press,
2016 ISBN: 978-0-6747-3729-7 (textil)

Yan Sun

David Bachman

Nicholas Calcina

Howson Minxin

Pei

Kína" s Crony Capitalism: Több mint tulajdonjogok

Yan Sun

Minxin Pei kiváló új könyve, a *China's Crony Capitalism: The Dynamics of Regime Decay (A rezsim hanyatlásának dinamikája)* című könyvében több fontos hozzájárulást is tartalmaz.

a Kína-tanulmányok, a politikai gazdaságtan és az összehasonlító politika területén. A könyv felélénkíti a kínai gazdasági fejlődési modell és politikai rendszer életképességéről szóló vitákat, számos elemzési fogalmat és eszközt dolgoz ki a cinkos kapitalizmus tanulmányozására, valamint átfogó és jól dokumentált elemzést nyújt a kínai cinkos kapitalizmus fejlődéséről és természetéről a Tiananmen utáni korszakban.

Mindegyik hozzájárulás további kifejtést és elismerést érdemel, de e recenzió szempontjából hasznosabb lenne Pei érveit kritikusan értékelni. A könyvben felhozott központi érv a korrupció és a részleges köztulajdonreformok mint a kínai cimborakapitalizmus meghatározó jellemzői közötti kapcsolaton alapul. Az állami vagyon feletti ellenőrzési jogok decentralizálása a tulajdonjogok tisztázása nélkül - érvel Pei - "lehetőséget és ösztönzést" adott azoknak, akik e vagyontárgyakat kezelik, hogy alulértékelt állami vagyontárgyakat lopjanak (29., 34. oldal). A közigazgatási hatalom radikális decentralizációja ráadásul új mérlegelési jogköröket adott a tisztviselőknek, így "kapacitást" és "eszközöket" teremtett az állami vagyon kifosztására (34. o.). E tevékenységek végzésének mechanizmusai közé tartozik a "vertikális összejátszás" a felettesek és beosztottak között, a "horizontális összejátszás" az állami ügynökségek bennfentesei között, valamint a "kívülálló-belülálló összejátszás" a tisztviselők és a magánvállalkozók között (37-43. o.).

A fenti keretrendszer éles és ragyogó, de túlfeszített, és az empirikus összetettség rovására éri el az analitikus tisztaságot. A hiányos tulajdonreformok minden bizonnyal megkönnyítették az állami vagyon ellopását mind mennyiségi, mind minőségi szempontból, de az állami tulajdon vagy annak hiányos reformja nélkül, vagy anélkül, a könyvben tárgyalt (és nem tárgyalt) cimborakapitalizmus számos formája még mindig létezne, tekintettel Kína jelenlegi politikai helyzetére. Mindezen formák közös nevezője az ellenőrizetlen közhatalom - vagy hogy részben Pei kifejezését kölcsönözzük, a közhatalom feletti kétértelmű tulajdonjogok, nem csak a köztulajdon felett. Függetlenül az alapszabályokban foglalt tulajdonjogoktól, a közpolitikák és a törvények végrehajtása mindig döntéshozatalt és a

yan sun a New York-i City University of New York Queens College és a Graduate Center politológia professzora. Elérhető a <ysun3@gc.cuny.edu> címen.

az egyes tisztviselők mérlegelési jogköre. E hatáskörök ellenőrzése és korlátozása az, ami a különbséget jelenti. Csak Ázsiában a cimborakapitalizmus Kelet- és Délkelet-Ázsiától Délkelet-Ázsiáig létezett anélkül, hogy bármi köze lett volna az állami tulajdonhoz. Pei hiányos tulajdonjogi reformokra vonatkozó elemzési prizmjája túl szűk ahhoz, hogy megragadja a kínai cimborakapitalizmus vagy általában véve a korrupció terjedelmét és dinamikáját.

Először is, Pei modellje nem képes a kínai cimborakapitalizmus minden formájára, és vitathatóan még a saját tanulmányában tárgyaltakra sem. Az ő keretrendszere kiválóan magyarázza az összejátszó korrupciót az állami vagyont közvetlenül érintő területeken, mint például a földhasználat, az ingatlanfejlesztés, a bányászat és az állami tulajdonú vállalatok. Kevésbé meggyőző azonban az állami vagyont közvetlenül nem érintő területeken, mint például az eladó közhivatalok, a szervezett bűnözéssel való összejátszás, valamint az igazságszolgáltatási vagy szabályozási hatalommal való visszaélés. Pei szerint az eladásra kínált hivatalok és a részleges tulajdonjogok kapcsolata az, hogy ez a gyakorlat a beosztottakat a felettesekkel való "vertikális összejátszás" hálózatába köti, akiknek biztosítaniuk kell együttműködésüket a magánvállalkozóknak nyújtott szívességekben (79. o.). Pei azonban nem mutat be közvetlen bizonyítékot erre az összefüggésre, állítását főként arra a tényre alapozza, hogy a hivatal eladása miatt fegyelmezett tisztviselők más területeken is részt vettek kenőpénz-szerzésben. A felettesek azonban sokféleképpen ösztönözhetik a beosztottak összejátszását, beleértve a zsákmány megosztását és a szívességek viszonzását. Valójában elképzelhető, hogy kevés beosztott hagyná ki a lehetőséget, hogy együttműködéssel elnyerje a felettesek kegyeit.

A cimborakapitalizmus más, nem közvetlenül állami vagyont érintő formáiban a tulajdonjogok tisztázatlanságával való kapcsolat még gyengébbnek tűnik. A könyvben tárgyaltak közül a maffiával való hivatalos összejátszást a tulajdonjogok változásai által a maffia számára teremtett ellenállhatatlan lehetőségeknek tulajdonítják, hogy terjeszkedjen a magas profitot hozó ágazatokban, ami politikai védelmet tesz szükségessé, míg az igazságszolgáltatási és szabályozási hatáskörökkel való visszaélést a tulajdonjogok részleges reformjai által létrehozott cimborakapitalizmus ökoszisztémájának tulajdonítják. De mindezen formákban a bűnös továbbra is az ellenőrizetlen közhatalom. Ezenkívül a korrupció számos fontos, ebben a könyvben nem tárgyalt, de a lakosságot közvetlenül érintő területe kevésbé kapcsolódhat a köztulajdonreformokhoz vagy a haveri kapitalizmushoz - például az egészségügyi ágazatban (például a drága beavatkozások és gyógyszerek túlzott használata), az oktatási ágazatban (például a kiválasztott

általános és középiskolákba való felvétel), a járműigazgatásban (járműregisztráció és közlekedési szabálysértések) és a pénzügyi ágazatban (hitelek és tőzsde) tapasztalható korrupció. Itt minden esetben a fő okok egyrészt a monetáris ösztönzők, másrészt a szűkös szabályozás

másrészt az adminisztrátorok és szakemberek mérlegelési jogkörével szemben.

Másodszor, Pei elveti a regionális dinamikát, azzal érvelve, hogy adataiban a tartományok többsége és sokfélesége képviselteti magát. Közelebbről megnézve, még a saját adataiban is a regionális dinamika fontos oka és jellemzője a kínai cimbora kapitalizmusnak és korrupciónak. Itt a kulcsfontosságú dinamika az állam hatókörét jelenti: minél gyengébb a központi állam, annál korruptabb a helyi állam és a helyi tisztviselők. Pei saját beszámolója szerint a megyei szintű párttitkár különösen látványos a korrupcióból származó jövedelemszerzésben, annak ellenére, hogy a Kínai Kommunista Párt (KKP) hierarchiájában mérsékelt státuszban van (86. o.). Igaza van, amikor azt állítja, hogy ez azért van így, mert a megyei vezető a pártállam első vonalában áll, és bőséges lehetőségei vannak a kenőpénzek kicsikarására. Ezt a pontot azonban tovább kell vinni.

A megyei szint és az államhatalom fontosságát a KKP korábbi sikerei alapján lehet értékelni, amikor az államot a megyei szintre és az alá vitte. Itt hagyományosan a földesúri nemesség és a nagyhatalmú klánok domináltak, ami gátolta az állam hatókörét a városi területeken túl. A császári udvarok és a köztársasági rezsimek alig rendelkeztek szervezeti struktúrával és személyzettel a megyei szint alatt, ami végül a rosszul kezelt és védtelen parasztságot a kommunista mozgalom felé terelte. A hatalomra kerülve a KKP-nak sikerült felszámolnia a régóta fennálló állami gyengeséget vidéken. **Ezt az erőt azonban a közigazgatási hatalom közelmúltbeli decentralizációja aláásta**, így a megyei és a prefektúrai szint (és az alattiak) maradtak a leggyengébb láncszemek az állam hatókörében (egy prefektúra megyék összessége). A *csu rangú* káderek - a megyei és prefektúrai szinteken, illetve a városi területeken a hivatalok szintjén a legmagasabb hivatalos rangúak - **mondhatjuk, hogy valójában ők irányítják Kínát.** Ezek a tisztviselők a saját joghatósági területük irányításának élén állnak, míg a magasabb rangúak távolabb állnak a közvetlen kormányzástól, és többé-kevésbé a *csu-rangú* kádereken keresztül kormányoznak.

Pei saját adatai alátámasztják ezeket a mintákat, bár nem hozza őket összefüggésbe a regionális dinamikával. Az általa dokumentált 50 eladható közhivatali ügy közül az elkövetők két fő csoportja az országok és prefektúrák párttitkárai (62%) és az állami ügynökségek irodavezetői (18%) voltak, összesen az esetek 80%-ában (81. o.). Nem mellékesen Anhui, egy szegény tartomány, adja a bejelentett esetek legnagyobb részét (18%). A Pei által idézett, bűncselekmények miatt elítélt bűnüldöző szervek vezetőinek hiányos listájából 50% a prefektúrák és megyék közbiztonsági irodáinak vezetői, 39% pedig ilyen irodák helyettes vezetői voltak, összesen 89% (185.

o.).

Pei adataiban a bűnözői alvilággal és a helyi maffiaállamokkal való hivatalos összejárásról az érintett tartományok és városok regionális dinamikára is rámutatnak. Amint azt korábbi tanulmányok megállapították, számos helyi és strukturális tényező vezetett a szervezett bűnözés felemelkedéséhez a Mao utáni Kínában, beleértve a titkos és bandatársadalmak történelmi hagyományait, az ipari leépítést és a tömeges munkanélküliséget, a gazdasági egyenlőtlenséget és a relatív nélkülözést, végül pedig a politikai korrupciót. Így a helyi hagyományok és a kortárs átmeneti bajok keveréke magyarázhatja a Pei adataiban szereplő központi, délkeleti és délnyugati tartományokban a szervezett bűnözést és a helyi maffiaállamokat, míg a nehézipari gazdaság összeomlása magyarázhatja ezeket a problémákat a három északkeleti tartományban. A helyi dinamikák eltérő összetételének figyelmen kívül hagyása pusztán azért, mert sok tartományt hasonló problémák érintettek, egyrészt alábecsülné a helyi okok összetettségét, másrészt túlértékelné az országos mintákat. Harmadszor, a jól meghatározott tulajdonjogokkal rendelkező iparágak - amelyeket a Pei mint a cimborakapitalizmustól viszonylag immunis - szintén érintettek, bár a modellben nem számolt módon. Ezek közé tartozik a kiskereskedelem, a könnyűipar és a csúcstechnológiai iparágak a nem állami szektorban. Az egyik mód, ahogyan a cinkos kapitalizmus hatással van rájuk, a nyugtanyomtatási rendszer. A szabályozó ügynökségek megkövetelik, hogy a hivatalos eladási bizonylatokat engedélyezett rendszerekből nyomtassák ki (amihez speciális szoftver és nyomtató szükséges), amelyeket engedélyezett kereskedőktől kell megvásárolni, akik viszont általában az irodai tisztviselők cimborái. A hivatalos nyugták elengedhetetlenek a fizetés, a könyvelés és - az exportcégek esetében - az adókedvezmények szempontjából. A hivatalos nyugtarendszereket gyakran frissítik, így a cégeknek rendszeresen új verziókat kell vásárolniuk. Az exportcégek számára további gondot jelent a hivatalos szoftverek megvásárlása, hogy online végrehajthassák a vámeljáráásokat, amelyek éves díjai több ezer jüanra rúgnak. Az engedélyezett kereskedők általában a szabályozó ügynökségek cimborái. Az ehhez hasonló extra illetékek rutinszerűvé váltak, és az üzletmenet részeként természetesnek tekintik őket, de indokolatlan pénzügyi és eljárási terheket rónak a magánvállalkozásokra.

Összességében Peinek igaza van, amikor azt állítja, hogy a párt érdeke a hatalmának öfenntartása, de a *China's Crony Capitalism* kevés közvetlen bizonyítékot kínál arra az állításra, hogy a cinkos kapitalizmus vált e hatalom céljává és alapjává. A párt hatalmának alapja valóban a köztulajdon állami tulajdonlásához kötődik, de a Pei által állítottól eltérő módon. A KKP mint a közérdeket képviselő kommunista párt legitimitása a szocializmusra

Könyvkritikai kerekasztal — Kína cimbora kapitalizmusa
vonatkozó állításain alapul, de a köztulajdon tulajdonjoga nélkül nem lenne
szocializmus, és nem lenne ideológiai alapja a párt legitimitásának. A KKP
még nem találta meg a módját annak, hogy hatékonyan felügyelje a

a közvagyon, valamint a közhatalom egyéb területeinek igazgatása. Ez a probléma abban gyökerezik, hogy a nyilvánosságnak nincsenek jogai az államhatalom felett a politikai képviselő és a hatalom feletti felügyelet sajátos mechanizmusai révén. Vagyis a KKP önmagát nevezi ki a kínai nép politikai képviselőjének és saját hatalmi apparátusának felügyelőjének.

Egyelőre a kínai cimborakapitalizmus elég változatos hierarchikusan ahhoz, hogy a párt látszólag egyenesen álljon. A pártnak a "tigrisek", vagyis a magas szintű bűnelkövetők elleni kemény fellépése nagymértékben visszaadta a rendszer hitelességét. Ironikus módon azonban éppen a "legyek", vagyis az alacsony szintű bűnelkövetők azok, akiket nehéz volt visszaszorítani, és akiknek a megfékezéséhez többre van szükség, mint felülről irányított politikai kampányokra.

Kína Korrupt, de a történet ennél többről szól

David Bachman

Minxin Pei: *China's China's Crony Capitalism: A rezsim hanyatlásának dinamikája* jelentős hozzájárulás, amely valószínűleg jelentősen befolyásolja a Kínáról és annak jövőjéről szóló vitákat. Azt állítja, hogy Kína politikai gazdaságát a politikai és üzleti elitek közötti összejátszásban megnyilvánuló cimborakapitalizmus jellemzi, ami a kínai lenini rendszer alapvető bomlásához vezet annak kései szakaszában. Ráadásul a cimborakapitalizmus öröksége rossz előjelet jelent a poszt-leninista demokratikus rendszer számára Kínában.

Ebben a munkában sok minden van, amivel egyetértek. Ugyanakkor van néhány fontos terület, ahol nem értek egyet. Pei egy megbízó-ügynök keretrendszert használ érveléséhez. Ebben a keretben úgy látja, hogy az alacsonyabb szintű tisztviselők (ügynökök) nem reagálnak a politikai rendszer felsőbb szintjei (megbízók) által meghatározott normákra és ösztönzőkre. Az ügynökök az információ ellenőrzésére és torzítására való képességüket, valamint a megbízóknak a beosztottaik ellenőrzésére rendelkezésre álló korlátozott időt és erőforrásokat arra használják fel, hogy megkerüljék a központi utasításokat és elvárásokat. Az esetekből egyértelműen kiderül, hogy

David Bachman a Washington Egyetem Henry M. Jackson nemzetközi tanulmányok professzora.
A <dbachman@uw.edu> címen érhető el.

Pei bizonyítékként használja, hogy a kínai politikai rendszerben nagy a korrupció. De vajon ez azt jelenti, hogy a megbízók tehetetlenek, vagy hogy a helyi tisztviselők nem reagálnak a központ által létrehozott ösztönzőkre? A korrupció lehet, hogy endemikus, de vajon ez az egész történet, vagy akár a történet legfontosabb része?

Jelentős mennyiségű kutatás utal arra, hogy legalábbis azok a tisztviselők, akik magasabb pozícióba akarnak emelkedni, reagálnak a felsőbb szintű ösztönzőkre, amelyek a gazdasági növekedési célokat, valamint a társadalmi stabilitást és (talán egészen a közelmúltig) a népességszabályozást hangsúlyozzák. Míg a korrupció a pártállami uralom jellemzője volt, a növekedés is az volt. Sőt, néhány olyan tevékenység, amelyet Pei endemikus korrupciónak tekint, a növekedés szempontjából is kritikus lehet. Egy tanulmány szerint a magasabb földeladások egy évben magasabb közlekedési infrastrukturális kiadásokkal korrelálnak a következő években, amelyek magasabb növekedéssel korrelálnak. A magasabb közlekedési infrastruktúra-kiadások a következő évek magasabb földáraival is korrelálnak. ^{1A} földterületek elosztása, a bennfentes kereskedelem és a vidéki közösségektől való "földeladások" mind mélyen korrump tevékenységek lehetnek, és a szűkös erőforrások nem hatékony elosztását jelenthetik. De nem egyértelmű, hogy mindez annyira ragadozó és rablógazdálkodás, mint ahogyan azt Pei sugallja, és az sem, hogy az eredmények nem állnak összhangban az általános központi (és a rendszer) célokkal.

A megbízó-ügynök keretrendszer az intézményi közgazdaságtanból származik, és - mint sok más gazdasági modell - feltételezi, hogy a szereplők maximalizálják preferenciáikat vagy hasznukat. Ebben a könyvben úgy tűnik, hogy Pei úgy véli, hogy a kínai rendszer korrump szereplői jövedelmüket és/vagy hatalmukat maximalizálják. De ahogyan fentebb javasoltam, valaki lehet korrump is, és egyúttal szélesebb körű célokat is szolgálhat. Vegyünk néhány esetet. Mu Suixin Shenyang polgármestere volt, mielőtt 2001-ben megbuktatták, miután belekeveredett egy helyi bűnözői kör által működtetett vesztegetési hálózatba (246. o.). Mu-t azonban feltörekvőnek is tekintették. A PBS dokumentumfilmjében, a *China in the Red* című filmben szerepelt, és széleskörű hozzáférést biztosított a stábnak. Határozottnak ábrázolták, aki keményen dolgozott Shenyang munkanélküliségi problémáinak kezelésén, legalábbis letartóztatásáig (amelyről szintén szó volt a dokumentumfilmben). Feltehetően megkapta a Liaoning tartományi pártbizottság jóváhagyását ahhoz, hogy munkáját ilyen nyilvánosan bemutassák. Valójában a PBS hozzáférést Mu-hoz a pártközpont hagyhatta jóvá. Korrump volt, de úgy tekintették, hogy

Könyvkritikai kerekasztal — Kína cimbora kapitalizmusa
megpróbált megfelelni a népi igényeknek és a központi utasításoknak.

¹Jing Wu, Yongheng Deng, Jun Huang, Randall Morck és Bernard Yin Yeung, "Incentives and Outcomes: *Center on Capitalism and Society* 9, no. 1 (2014).

Hasonlóan tekinthetünk Bo Xilai, a csungkingi önkormányzat volt párttitkárának helyzetére, akit korrupció miatt bíróság elé állítottak és elítélték (és akinek feleségét egy brit állampolgár meggyilkolásáért ítélték el). Úgy tűnik, hogy Bo is megkérdőjelezte a 18. pártkongresszusra kialakított vezetői rendet, amely Hszi Csin-ping felemelkedésében csúcspontot ért el. Bót gúnyolják a "vörös dalok és táncok" újjáélesztésére tett kísérletei miatt, de innovatív vezető volt Csungkingban, aki megpróbált foglalkozni a lakhatással és a *hukou* (városi lakóhely) rendszerrel kapcsolatos kérdésekkel, a korrupció visszaszorításával, valamint a városi és vidéki területek közötti különbségek csökkentésével. E politikák és kísérletek némelyike országos figyelmet keltett.

E két példa lényege nem az, hogy felmentse a korrupciót, vagy hogy tagadja annak létezését. Hanem arra utal, hogy a Kínai Kommunista Párt (KKP) kormányzása többről szólhat, mint egyszerű korrupcióról. A párt általános céljai a korrupció ellenére (és talán éppen a korrupció miatt) is előremozdíthatók. Lehet valaki korrump és mégis reagálhat a felülről érkező általános ösztönzőkre. Ráadásul, amint azt az alacsonyabb szintű (a Központi Bizottság alatti) vezetésről szóló számos kvantitatív ^{tanulmány}² is sugallja, a politikai hierarchiában a leggyorsabban felemelkedők azok, akik a legnagyobb gazdasági növekedést érik el. Nyilvánvaló, hogy ahhoz, hogy egy prefektusi pártvezető feljusson a tartományi szintre, gyors növekedést kell produkálnia. Ez a növekedés a (megyei és megyei szintű városi egységekből álló) prefektúra növekedési ütemét tükrözi. Így a prefektusi vezetőnek szüksége van a megyei pártvezetőkre, hogy olyan növekedést produkáljanak, amely része a prefektusi összesített prefektusi értékeknek. Lehet, hogy a megyei pártvezetők megvásárolhatják pozícióikat, de ha a prefektúra vezetője ambíciózus, akkor az alsóbb szinteknek is szüksége van arra, hogy a központi ösztönzőknek megfelelő eredményeket produkáljanak.

Pei szerint a korrupció soha nem látott méreteket öltött, több embert és több pénzt érint, mint valaha. Természetesen a korrupciós hálózatokban érintett összegek és az érintett személyek száma óriási. Úgy látja, hogy ez a lenini rendszer bomlásának késői stádiumát jelzi, amikor a pártállam egyre rablóbb és ragadozóbb. Itt szerintem elköveti azt a hibát, amit sokan elkövetnek, akik a korrupcióról írnak - a pénzre összpontosítanak. A lenini rendszerek pénzneme azonban a hatalom. A Mao-korszakban kevés volt a pénzbeli korrupció, mert az általános korrupciós szintek

²Például Hongbin Li és Li-An Zhou, "Political Turnover and Economic Performance: *Journal of Public Economics* 89 (2005): 1743-62; Li Han és James Kai-Sing Kung, "Fiscal Incentives and

Könyvkritikai kerekasztal — Kína cimbora kapitalizmusa

Policy Choices of Local Governments: Evidence from China," *Journal of Development Economics* 116 (2015): 89-115; valamint Pierre Landry, *Decentralized Authoritarianism in China* (Cambridge: Cambridge University Press, 2012).

a szegénység, a tervgazdaság és a korlátozott fogyasztási javak. A hatalommal való visszaélés mégis elharapózott; a diszkrecionális hatalom "szívességeket" tudott kicsikarni - például szexet a helyi káderek és a leküldött fiatalok esetében az egyetemi tanulmányokra való ajánlásért cserébe -, vagy amikor a kvóták alapján tisztogatni kellett az embereket, a tisztviselők olyan személyeket tisztogattak meg, akiket nem kedveltek. Mao és szövetségesei többször panaszkodtak arra, hogy ellenfelei olyan független királyságokat hoztak létre, amelyek nem reagáltak az ő aggodalmaira. A kulturális forradalom évtizede, azt kell mondanunk, nem olyan időszak volt, amikor Kínát egy hatékony lenini rendszer irányította, mivel a frakciózás mindenütt jelen volt. Feltehetjük tehát a kérdést: mikor volt a Kínai Népköztársaság (KNK) hatékony lenini pártapparátus által irányított? Ha Pei azzal akar érvelni, hogy Kína már nem tekinthető lenini államnak, akkor azt kell kérdeznünk, hogy mikor volt valaha is archetipikus lenini állam? És ha a lenini államként elért eredményei a legjobb esetben is csak foltosak, akkor mi teszi a jelenlegi helyzetet késői hanyatlásként jellemezhetővé?

Ráadásul, ha Peinek igaza van, és a KNK a hanyatlás késői szakaszában van, úgy tűnik, hogy ez a szakasz elég hosszú lehet. A 260 korrupciós ügyet tartalmazó adatbázisa 25 évet ölel fel, és 1990-től 2015-ig tartalmaz példákat. Ez a KNK fennállásának több mint egyharmada. Ha hozzávesszük a kulturális forradalmat, akkor a KNK történetének több mint felét a leninizmus intézményesülésének kudarca jellemzi. Ha ez a helyzet, nem azt sugallja-e ez, hogy talán másképp kell gondolkodnunk a KKP uralmának pályájáról?

Végezetül megkérdőjelezném Pei azon jellemzését, hogy a kínai államot ragadozónak nevezi. Az összehasonlító politikával foglalkozó szakirodalomban a ragadozó állam klasszikus esete Zaire (Kongói Demokratikus Köztársaság) Mobutu Sese Seku alatt. Az erőforrásokban gazdag országban nem volt növekedés, és szinte minden megtermelt vagyon Mobutu és cimborái kezében, svájci bankszámlákon landolt. Igen, Kínában is van rabló és ragadozó magatartás, de egy ragadozó állam nem tudná biztosítani azt a fajta gazdasági növekedést és a jövedelmi színvonal emelkedését, amely Kínát a reformprogram kezdete óta jellemzi. Ahogy Pei megjegyzi, az általa talált cimborakapitalizmus nagy része a földhasználatot, a bányákat és az állami tulajdonú vállalatokat érinti. Ezek azonban valószínűleg a gazdasági tevékenység csökkenő ágazatai lesznek, és egyes tájékozott megfigyelők úgy látják, hogy a piac győzedelmeskedik a politikai rendszer felett.³

Minxin Pei a *China's Crony Capitalism* című könyvében azt állítja, hogy

könyvkritikai kerekasztal — Kína cimbora kapitalizmusa
a kommunista állam Kínában közeledik a lejárat dátumához. Kiterjedten
dokumentálja

³Nicholas R. Lardy, *Markets over Mao: The Rise of Private Business in China* (Washington,
D.C.: Peterson Institute of International Economics, 2014).

és elméletileg megfogalmazza, hogy a korrupció hogyan okozza a kommunista hatalom bukását. Egyetértek azzal, hogy a KKP lejáratí idóvel néz szembe, és hogy a korrupció része a történetnek. Úgy gondolom azonban, hogy a történet ennél sokkal többől szól, és hogy a korrupció nem annyira problematikus, mint ahogyan Pei látja.

A kínai kormányzati pálya részleges áttekintése

Nicholas Calcina Howson

Minxin Pei új könyve, a *China's Crony Capitalism: The Dynamics of Regime Decay (A rendszer hanyatlásának dinamikája)* című könyvében részletesen bemutatja a korrupció és az összejátszás mocsarát, amelyben a Kínai Népköztársaság (KNK) pártállama találja magát. A könyv enciklopédikus terjedelmű, és a modern Kína számos formális környezetében - többek között a Kínai Kommunista Pártban (KKP), a *nomenklatura* rendszerében, az állami intézményekben, a vállalatokban, a befektetési szektorban és az ingatlanpiacon -, de nem formális összefüggésekben, például a "helyi maffiaállam" felemelkedésében is foglalkozik a korrupcióval, a kivonulással és a hálózatépítéssel. A könyv alaptörténete a következő: a Kínai Népköztársaság az 1990-es évek elején az összefonódó politikai hatalom és a termelőeszközök feletti irányítási hatáskör radikális decentralizációja, amely a tulajdonjogok gyorsuló megteremtésével párosult, teljesítette a párt küldetését, hogy kiemelje Kínát a szegénységből és fenntartható gazdasági fejlődést teremtsen. Mindezt azonban azon az áron tette, hogy egyedülállóan káros ösztönző struktúrákat és az ebből eredő extraktív és hatékonyságot romboló magatartást hozott létre, ami hozzájárult a rendszer hanyatlásához és a demokratikus és gazdasági fejlődés jövőbeli megghiúsulásához. jogállami kormányzási struktúrák.

Bármennyire is szenvedélyes a könyv, vannak olyan szempontok, amelyek jelentősen rontják erejét és koherenciáját. Ez az áttekintés három ilyen szempontot emel ki: a vizsgált adatokat, az elméleti keretet és a könyv kiterjesztett záró érvelését.

Az első szempont az alkalmazott adatok és azok felhasználásának módja. Pei tanulmánya nagyrészt 260 pártfegyelmi (és ritkán büntetőjogi)

könyvkritikai kerekasztal — Kína cimbora kapitalizmusa
ügyön alapul.

nicholas calcina howson a Michigani Egyetem jogi karának jogászprofesszora. A
<nhowson@umich.edu> címen érhető el.

ügyesség), amelyet az állami médiából szedtek össze több évtized alatt - az olyan félautonóm forrásoktól kezdve, mint a *Caixin*, egészen az olyan pártállami propagandaszervekig, mint a *People's Daily* és a Xinhua. A könyvben alkalmazott korlátozott adathalmaz és annak eredete legalább három következménnyel jár. Először is, a könyv tartalmát nagyrészt a központi szintű propagandából származó adatok határozzák meg, és így csak ritkán ragadja meg a központi szintű pártállami gaztetteket. Ez nem lenne negatívum, ha az adatokat lehetne ellenőrizni, hogy azok hemzsegnék a gyakran bizonyítatlan (és tudomásom szerint némelyikük valótlan) állításoktól, amelyeket egy propagandakampány vagy politikai támadás szempontjából lényegesnek tartanak. Másodsor, aggodalomra ad okot, hogy ezek az esetek mennyire reprezentatívak a mai Kínában uralkodó különböző kontextusokat illetően, több mint három évtizedes időszak alatt. Harmadsor, bár Pei figyelmezteti az olvasókat, hogy az általa hivatkozott adatok nem reprezentatívak, mégis meglehetősen erős következtetéseket von le az ilyen adatok alapján. Erre egy példát a 3. fejezetben láthatunk:

Bár a mintában szereplő ötven esetet... nem véletlenszerűen választották ki, hasznos támpontokat nyújtanak annak megértéséhez, hogy hogyan valósul meg az összejátszás [*maiguan maiguan*] ezen formája. Földrajzilag az ötven eset huszonkét tartományból származik, ami jelzi e gyakorlat elterjedtségét. Kilenc eset Anhui tartományból származik, egy szegény tartományból, ahol a *maiguan maiguan* - legalábbis a sajtójelentések szerint - igen gyakori. Henan, egy viszonylag szegény agrárprovincia, és Guangdong, a virágzó feldolgozóipari erőközpont, egyenként öt esetet tudhat magáénak. Hainanban és Shandongban egyenként három esetet regisztráltak. *Mivel a minta szegény és virágzó régiókat egyaránt tartalmaz, úgy tűnik, hogy ez a gyakorlat a gazdasági fejlettség minden szintjén létezik, bár további adatok nélkül lehetetlen meghatározni a pontos eloszlást (80-81. o., kiemelés hozzáadva).*

Lényegében ez a passzus azt állítja, hogy mivel a korlátozott, 50 esetből álló minta ugyanannyi 5 esetet tartalmaz a szegény Henan tartományból és a gazdag Guangdong tartományból, "úgy tűnik, hogy ez a gyakorlat a gazdasági fejlődés minden szintjén létező régiókban létezik". Vagy az utolsó mondatban szereplő fenntartás ezt tagadja? Ez a következtetés a fejlődéssel foglalkozó tudósok egyik kulcskérdését érinti - a gazdasági fejlődés és a kormányzás közötti kapcsolatot -, de olyan adatokra támaszkodik, amelyeket a társadalomtudósok a fentebb tárgyalt okok miatt problematikusnak találhatnak.

Bár értékelem az összejátszó kapitalizmus jelenségének elméletileg történő meghatározására tett kísérletet, a könyv második hiányossága az elméleti elemzést alátámasztó néhány feltételezéssel kapcsolatos. Pei például

többször rámutat arra, hogy a cinkos kapitalizmus csak az 1990-es években jelentkezett Kínában. Ez igaz, de ez azért van így, mert a cinkos kapitalizmus "kapitalista" oldala nem létezett Kínában azelőtt. A "cronyism" ehelyett akkoriban a

a központilag tervezett, államilag irányított gazdaság felkarolása. Ez a történet tehát összekever egy *utólagos* fejleményt (reform és nyitás a külvilág felé) a hosszú távú *status quo ante-val* (elit összejátszás és klientelizmus), amely a KKP pártállam és a kínai történelem egészére visszanyúlik.

A második példa az a gyakori kapcsolat, amelyet Pei a "tekintélyelvű" kormányzás és a cimborakapitalizmus között hoz létre, túlkorrelálva két független változót. Valójában a könyv cáfol minden olyan állítást, amely a tekintélyelvű rendszerek és a klientelizmus térnyerése között áll fenn. Amint azt a könyvben végig leszögezik, a reformkor Kínájában a politikai és gazdasági hatalomnak az 1990-es évek elején az autoriter uralom központjából történő decentralizálása, valamint a nemzeti vagy egységes autoriter kormányzás ebből eredő felhígulása és szétföredezettsége tette lehetővé a klientelizmus kialakulását. Pontosan ez az oka annak, hogy a Kínai Népköztársaság jelenlegi közigazgatási "központja" most annyira törekszik a tekintélyelvű uralom egyes aspektusainak visszaszerzésére.

Harmadszor, Pei elméleti kerete nem veszi megfelelően figyelembe az általa leírt politikai, gazdasági és társadalmi mechanizmusok működésének alternatív módjait. Például a 2. fejezet, "A krónikás kapitalizmus talaján", felvázolja a párt nomenklatúra személyzeti kinevezési rendszerét, és helyesen jegyzi meg, hogy ez hogyan követi az állami tulajdonú vállalatok (SOE) igazgatótanácsi és felsővezetői pozícióit. Pei e jelenséggel kapcsolatos következtetései nem vesznek figyelembe egy alternatív történetet: azt, hogy a nomenklatúra beszívargása a vállalati kinevezésekbe hogyan teheti az ilyen állásokban dolgozó embereket elszámoltathatóbbá, mint amilyenek az állami vállalatok vezetőiként történelmileg voltak, mivel a pénzügyi teljesítmény, a személyes polgári vagy büntetőjogi büntetések vagy egyéb kudarcok (pl. a részvényárfolyam csökkenése) közvetlenül akadályozzák a párton belüli előmenetelüket. Utolsó példaként, amikor Pei a KNK cimborakapitalizmusának eredetéről elmélkedik, kritikusnak nevezi az alapul szolgáló tulajdonjogok "tisztázatlanságát" vagy "homályosságát", ami alatt a formális "tulajdonjog" és a használat, a nyereségrészesedés és a nem maradandó használati jogok elkülönítését érti (lásd például 180-82. o.). Azt hiszem, kevés megfigyelő értene egyet azzal, hogy a könyv által felidézett helyzetek bármelyikében a pártállam által fenntartott tulajdonjogok tekintetében a tisztázatlanság hiányát tapasztalnánk. Ehelyett az állandó kérdés ma Kínában az e jól felfogott jogok feletti "verseny".

A könyv utolsó korlátai, amelyekre itt összpontosítok, az a kiterjesztett érvelés, amely a konklúzióban a következőképpen jelenik meg: A KNK reformprogramja és a külvilág felé való nyitás az 1980-as években, a tulajdonjogok megteremtése és elosztása az 1980-as és 1990-es években,

valamint az ezt követő

*Ázsia-
politika*

a pártállami hatalom és az állami vagyon feletti ellenőrzés átruházása az 1990-es években és a 2000-es évek elején lehetővé tette, hogy Kína példátlan növekedést tapasztaljon, ugyanakkor elegendő feltételt teremtett a cinkos kapitalizmusba való süllyedéshez; hogy a cinkos kapitalizmus tartósan aláásta a pártállam legitimitását és hatékonyságát, és így hozzájárult a KKP rezsim végső bomlásához; a párt hanyatlása csak a demokratikus elszámoltathatóság és a jogállamiság bevezetésével fordítható vissza; ugyanakkor maga a cinkos kapitalizmus erős függőséget teremt, amely megghiúsít minden olyan kísérletet, amely a politikai reformok előmozdítására irányul, vagy lehetővé teszi a KKP-rezsim számára, hogy megmentse önmagát.

Először is, a záró érvelés egyik küszöbproblémája az, hogy a könyv elemzése egy "demokrácia" nevű végállapotra irányul. Ahelyett, hogy a cinkos kapitalizmust a jó kormányzás komoly akadályaként állítaná be, azt a könnyebb lépést teszi, hogy a cinkos kapitalizmust a demokrácia és a nyugati típusú jogállamiság blokkjaként pozicionálja. A demokráciát alternatívaként úgy is tekinthetnénk, mint egy eszközt egy külön cél eléréséhez: legitim és elszámoltatható állami kormányzás és fenntartható gazdasági növekedés, mindez a lehető legkisebb mértékű klientelizmus mellett.

Másodsor, mint minden más állam esetében, amely az állami tulajdonú, központiag tervezett gazdaságból a tulajdonjogok cseréjére épülő piacgazdaságba való átmenetet irányítja, a folyamat mindig is nehézkes lépése az újonnan létrehozott tulajdonjogok elosztása azok kezében, akik ezeket a jogokat gyakorolni fogják. Nincs olyan nemzet a történelemben, amely úgy hozta volna létre és osztotta volna szét a tulajdonjogokat egy fejlődő piacon, hogy azokat ne adta volna kezdetben túlnyomórészt a hivatalban lévő bennfentesek, állami tisztviselők, oligarchák stb. kezébe, vagy hogy ezeket a jogokat ne ragadták volna meg opportunistá módon, különösen, ha a politikai reformok nem lépnek életbe **ezzel egyidejűleg**. Az újonnan kialakított tulajdonjogok elosztása és az azokért folyó verseny a *sine qua nonja* akár egy félig piaci alapú gazdasági rendszer létrehozásának, tekintettel arra a struktúrára, amelyből a KNK és a hasonló fejlődésű államok ki akarnak lépni. A KNK számára az egyetlen másik rendelkezésre álló mechanizmus a sokkprivatizáció volt, az összes tulajdonjog és vagyon azonnali szétosztásával nem állami tulajdonba. Ez a folyamat a KNK esetében szinte biztosan még nagyobb diszfunkciót, bűnözést és végső soron politikai instabilitást eredményezett volna.

Harmadsor, az elmúlt 30 év **egyidejű folyamatait** lehet megérteni, mint a rezsim összeomlásához vezető **egyidejű események sorozatát**. Ez a **szöveg** tartozik többek között az, amit a KNK "jogrendszer-építésnek" nevez, ami egy

szocialista hangzású kifejezés az anyagi jog és szabályozás, valamint az új állami normák végrehajtásához és érvényesítéséhez szükséges kormányzati intézmények létrehozására. A fejlődés egyik nézete az, hogy idővel, és még anélkül is, hogy

az alapvető politikai rendszerváltás, e jogi és kormányzati intézmények megnövekedett életképessége és vonzereje mérsékelni és többnyire legyőzni fogja a féktelen klientelizmus szakaszát, amely, mint fentebb megjegyeztem, szükséges, ha csúnya kezdeti szakasza is a tulajdonjogok törvényes megteremtésének és elosztásának, ami végül az áru piacok és a hosszú távú fejlődés kialakulásához vezet. E kölcsönösen kölcsönhatásban lévő folyamatok el nem ismerése jelentős probléma a könyvben, mivel a *China's Crony Capitalism* nem tekint túl a klientelizmus bőséges jelzésein, és nem veszi figyelembe az ezzel párhuzamos intézményi fejlődés valóságát. Annak az alternatív fejlődési útnak a létezésének valódi értékelése, amely szerintem ma a Kínai Népköztársaságban folyamatban van, komoly vizsgálatot igényel annak feltárására, hogyan működik a Kínai Népköztársaság jogi és szabályozási rendszere és a kapcsolódó kormányzati intézmények, és hogyan működnek különbözőképpen az idők folyamán és a gyökeresen eltérő környezetben Kínában. Ha Pei valóban látja a KNK fejlődési narratívájának ezt a másik részét, akkor úgy tűnik, hogy azzal érvel, hogy ez nem elegendő a rezsím hanyatlásának megállításához, és hogy a valódi fejlődéshez, amely a rezsím folyamatos legitimitásával jár, a demokrácia és a jogállamiság kombinációja által ígért elszámoltathatóságra van szükség.¹

¹ Annak fontos elemzését, hogy Kína gazdasági növekedése hogyan ösztönzi és eredményezi a megfigyelhető intézményi változásokat, így nemcsak a rezsím hanyatlását, hanem a rezsím legitimitásának erősödését is konkrétan jelzi, lásd Yuen Ang, *How China Escaped the Poverty Trap* (Ithaca: Cornell University Press, 2016).

A szerző válasza:

A korrupciós piac kifinomultabb mint gondolnád

Minxin Pei

T A kerekasztal-beszélgetés három kiváló résztvevőjének kritikái és észrevételei a kérdések széles skáláját ölelik fel, és lehetetlen itt mindegyikkel foglalkozni. Az alábbiakban három fő aggályra válaszolok a *kínai króni kapitalizmussal* kapcsolatban: *A rezsím hanyatlásának* dinamikája

Ázsia-
professzora és George R. Roberts ösztöndíjasa, valamint a Keck Nemzetközi és Stratégiai
Tanulmányok Központjának igazgatója. A <mpei@cmc.edu> címen érhető el.

a véleményükben: (1) elméleti keret és érvek, (2) empirikus bizonyítékok és értelmezés, valamint (3) az eredmények következményei.

Elméleti keret és érvek

A könyv fő elméleti hozzájárulása az, hogy intézményi magyarázatot kínál a korrupció egy sajátos típusának kialakulására - a korrupciónak az összejátszó korrupcióra, amelyet elsősorban azért tartanak fenn, hogy a politikai és üzleti elit számára lehetővé tegyék, hogy névlegesen állami tulajdonban lévő vagyontárgyakat meredek árengedményekkel vagy ingyen fosszanak ki. A tanulmány a fosztogatás e típusának elterjedését a kínai tulajdonjogi rendszerben a Tiananmen utáni korszakban bekövetkezett változásokra vezeti vissza, amelyek jelentősen decentralizálták az ellenőrzési jogokat anélkül, hogy a tulajdonjogokat tisztázták volna. Maga a fő elméleti érv egyszerű. Más jelentős decentralizáló intézményi változásokkal összefüggésben, amelyek a helyi szintű tisztviselőknek hatalmas mérlegelési jogkört biztosítottak (leginkább a személyzeti kinevezések feletti hatalmat), a decentralizált ellenőrzési jogok és a tisztázatlan tulajdonjogok (vagy szigorúan véve a valódi tulajdonosok hiánya) kombinációja ideális környezetet teremt a politikai és üzleti elit számára, hogy összejátszanak és kifosszák az értékes vagyontárgyakat, például a földet, a bányászati erőforrásokat és az állami tulajdonú vállalatok (SOE) eszközeit. Az összejátszást mind az ellenőrzési jogok decentralizálása (több, jóváhagyási jogkörrel felruházott tisztviselővel), mind a tisztázatlan tulajdonviszonyok (amelyek több igénylőt vonzanak) szükségessé teszik. Ugyanez a logika és intézményi feltételek érvényesek az infrastrukturális beruházásokban elterjedt összejátszásos korrupcióra is.

Ez az elméleti keret eredeti magyarázatot kínál az összejátszásos fosztogatás elterjedésére a Tiananmen utáni korszakban. Nem állítja azonban, hogy a korrupció minden formáját megmagyarázza, ahogy Yan Sun állítja. Az általa azonosított korrupciótípust leginkább úgy lehet jellemezni, hogy az nem fosztogatás, hanem egyszerű lopás vagy pitiáner korrupció. A tulajdonjogokra összpontosító elemzési keret tehát nem ad magyarázatot a kerti lopásokra. De hogyan magyarázzuk az összejátszás terjedését az olyan korrupciós tevékenységekben, amelyek nem járnak az állami tulajdonú vagyon kifosztásával? A könyvben három olyan esetcsoportot mutatunk be, ahol a tulajdonjogok nem játszanak közvetlen szerepet: a közhivatalok megvásárlása és eladása, a bűnüldöző szervek és a szervezett bűnözés közötti összejátszás (bár az esetek legalább 20%-ában a bűnügyi főnökök a helyi tisztviselők segítségével jutottak alulértékelt

földterülethez és bányákhoz, valamint a bíróságokon és a szabályozó
ügynökségekben folytatott összejátszásos korrupció. Tanulságos
megjegyezni, hogy ezekben az esetekben a korrupciót elkövető hivatalos
főszereplő jövedelmének mediánja 510 000 és 760 000 jüan között mozog -
ez töredéke az összejátszó hivatalos főszereplő korrupciós jövedelmének
mediánjához képest.

üzletemberekkel (9,5 millió jüan), valamint az állami vállalatoknál az összejártszásos korrupció fő elkövetőjének korrupciós jövedelmének mediánja (6,4 millió jüan) (120. és 155. oldal). A korrupciós jövedelmek közötti hatalmas eltérés megerősíti a tulajdon fontosságát: a kerti lopással foglalkozó tisztviselők a szolgáltatásokért kapnak fizetést, míg az összejártszásos fosztogatásban részt vevők sokkal nagyobb jutalmat kapnak az alulértékelt vagy költségmentes közvagyon megszerzéséért.

A kínai politikai rendszerben az összejártszó hálózatok kialakulásában a közhivatalok megvásárlása és eladása kritikus kapcsolatot jelent. Sun nem hiszi, hogy a *China's Crony Capitalism* bizonyítékot szolgáltat arra, hogy a pártfőnökök kifejezetten azért adtak el hivatalokat beosztottjaiknak, hogy megkönnyítsék korrupciós tevékenységüket (beleértve az alulértékelt állami tulajdonban lévő vagyontárgyak kiosztását üzleti cimboráiknak). Ez nem igaz. Természetesen a hivatalos médiában és a bírósági dokumentumokban nyilvánosságra hozott korlátozott információk miatt lehetetlen olyan elsöprő erejű ügyet felépíteni, amely ezt az összefüggést bizonyítja. Mindazonáltal két bizonyíték is alátámasztja ezt a következtetést. Néhány, a könyvben szereplő eset azt mutatja, hogy a pártfőnökök (vagy főbűnösök) kenőpénzt fogadtak el beosztottaktól, akik később az ő parancsukat teljesítették. Ezenkívül a közhivatalok eladása miatt elfogott tisztviselők többsége (86%) magánvállalkozókkal is összejártszott, míg az üzletemberekkel való összejártszás miatt elfogott tisztviselők 68%-a közhivatalokat adott el - két sokatmondó jel a közhivatalok adás-vétele és eladása, valamint a tisztviselők és üzletemberek közötti összejártszás közötti kapcsolatra (82. és 121. oldal). Sun felvetése, miszerint a beosztottak szívesen tettek volna szívességeket pártfőnökeiknek, függetlenül attól, hogy megvesztegették-e ezeket a tisztviselőket a kinevezésük vagy előléptetésük érdekében, ésszerűnek tűnhet. Egy pártfőnök számára azonban túlságosan kockázatos lenne egy illegális cselekedet elvégzésére kérni valakit, aki nem tartozik neki szívességgel. Ezzel szemben egy olyan beosztott, aki kenőpénzt fizetett, olyan valaki, akire rábízhatja az ilyen feladatokat. Az összejártszás elterjedését a bűnüldöző, bírósági és szabályozó szerveknél két dinamika mozgatja, mindkettőt azonosítja a könyv, még ha nem is kapcsolódnak a tulajdonjogokhoz. Az első dinamika a hivatalok adás-vételének elterjedt gyakorlata, amely korrupciós hálózatok kialakulását eredményezi ezekben az intézményekben, és megteremti a "rossz pénz kiszorítja a jó pénzt" dinamikáját. A második dinamika az összejártszás belső vonzereje, mint például a nagyobb védelem és a haszon a meglévő szakirodalom által megállapított potenciál.

David Bachman megkérdőjelezi, hogy a központi kínai állam

tehetetlen-e az ügynökei által elkövetett összejárás ellen. Őszintén szólva a könyv nem ezt a kérdést vizsgálja. A Kínai Kommunista Párt (KKP) saját ügynökei által elkövetett korrupció elleni küzdelemben elért siralmas eredménye azonban azt mutatja, hogy legalábbis a

a jelenlegi intézményi keretek között a rezsimnek nagy nehézséget okoz a szereplők érdekeinek összehangolása a saját érdekeivel, illetve a megfelelő ösztönzők kialakítása. Az biztos, hogy a megbízó (a központi szerződő fél) talán hatékonyabban tudja ellenőrizni és fegyelmezni a felső szintű elit kis részét. Azonban, ahogyan Sun javasolja, az alacsonyabb szintű tisztviselők (vagy "legyek") nagyobb kihívást jelentenek a megbízó számára. Itt nem értek egyet Sun értékelésével a megbízónak az ügynökei fegyelmezésére vonatkozó képességéről. Túl korai lenne arra következtetni, hogy Xi Jinping korrupció elleni harca "nagy mértékben visszaadta a rezsim hitelességét". Ami a korrupció elleni küzdelem kampányszerű erőfeszítéseit illeti, a KKP számtalan kampányt indított a múltban, amelyek végül mind eredménytelenek maradtak. Hacsak a KKP nem engedi szabadabbá a médiát, nem csökkenti a gazdaságban betöltött szerepét, vagy nem épít ki egy függetlenebb jogrendszert, a kampányokra épülő megközelítés valószínűleg nem lesz sikeres a pártállamot gyarmatosító korrupciós hálózatok lerombolásában.

Nicholas Howson szkeptikus azzal az érveléssel szemben, hogy a cinkos kapitalizmus csak a Tiananmen utáni korszakban alakult ki, mert szerinte a Tiananmen előtti korszakban nem volt "kapitalizmus". Ez azonban nem igaz - a kapitalista magánvállalkozások az 1980-as években jelentek meg, és az évtized végére dinamikus erővé váltak Kínában. Az biztos, hogy a klientelizmus létezett abban az értelemben, hogy az államnak a gazdaságban való mély és kiterjedt részvétele bérkifizetési hajlandóságot generált. Az 1980-as években azonban nem volt az állami tulajdonban lévő vagyon nagyarányú kifosztása, míg a Tiananmen utáni korszakban ez a fosztogatás mindennaposá vált. Ezenkívül Howson úgy véli, hogy a könyv túlságosan is összefüggésbe hozza a "tekintélyelvű kormányzást" és a haveri kapitalizmust, miközben cáfol "minden olyan állított kapcsolatot, amely a tekintélyelvű rezsim és a haveri kapitalizmus térnyerése között áll fenn". Én valójában azzal érvelek, hogy bár a cimborakapitalizmus (amelyet a politikai és üzleti elitiek közötti összejátszásként definiálnak) bármilyen politikai rendszerben létezhet, a cimborakapitalizmus legrablóbb formája valószínűleg egy autoriter rendszerben alakul ki, amelyben az uralkodó elit ellenőrizetlen hatalmat élvez (erre Sun is rámutat), és ezt a hatalmat arra használhatja, hogy kifossa az ellenőrzése alatt álló tulajdont.

Howson azt is állítja, hogy a *kínai króni kapitalizmus* egyik hibája, hogy az, hogy "nem veszi kellőképpen figyelembe a leírt politikai-gazdasági és társadalmi mechanizmusok alternatív működési módjait". Például azzal érvel, hogy az állami vállalatok vezetőinek adott hatalmas mérlegelési jogkörök "elszámoltathatóbbá" tehetik őket. A könyvben összegyűjtött

bizonyítékok, az állami vállalatok hatalmas pénzügyi teljesítménye, valamint a kínai korrupcióellenes kampány során nemrégiben napvilágot látott történetek az állami vállalatokon belüli hatalmas fosztogatásról mind azt jelzik, hogy ez a mérlegelési jogkör nem tette a vezetőket elszámoltathatóvá. Howson azt is állítja, hogy "kevés megfigyelő ... értene egyet azzal, hogy a tisztánlátás hiánya miatt

a félállam által megtartott tulajdonjogok tekintetében." Valószínűleg ennek az ellenkezője a helyzet. Kevés megfigyelő értene egyet azzal, hogy a fennmaradó tulajdonjogok tekintetében bármiféle egyértelműség áll fenn. Mivel a részes állam egy rezsim, nem pedig egy egyén, a valóságban a feltételezett tulajdonosi jogokat az ügynökei lefoglalhatják, akik ideiglenesen közvetlen ellenőrzést gyakorolnak e jogok felett. Valójában, ahol ilyen egyértelműség van, mint a valódi magántulajdonosokkal rendelkező (akár kínai, akár nyugati) vállalatok esetében, ott a kínai állami vállalatoknál megfigyelhető fosztogatás ritka, vagy egyáltalán nem létezik.

Empirikus bizonyítékok és az adatok értelmezése

A korrupció tanulmányozása hatalmas empirikus kihívást jelent a kutatók számára, mivel a viselkedés rejtett és megfigyelhetetlen. A korrupciós esetek teljesen véletlenszerű mintájának összegyűjtése így lehetetlen, mivel elkerülhetetlen valamilyen szelekciós torzítás. Valójában a korrupcióról szóló valamennyi empirikus tanulmánynak két adathalmazra kell támaszkodnia - a korrupció észleléséről készült felmérésekre és a hatóságok (jelen esetben a kínai pártállam) által közzétett információkra. A felmérési adatokból megtudhatjuk, hogy a közvélemény miként érzékeli a korrupció mértékét, de másról nem sokat árulnak el. A hatóságok által nyújtott információknak megvannak a maguk korlátai. Kína esetében a kormány dönthet úgy, hogy egyes esetekről információkat ad ki, másokról viszont nem. A KKP például kevés részletet közöl a magas rangú vezetői által elkövetett korrupcióról. A párt viszonylag kevés információt hoz nyilvánosságra a korrupció miatt letartóztatott miniszterekről, tartományi pártvezetőkről és kormányzókról is. Ez a fő oka annak, hogy a könyvben felhasznált korrupciós ügyek többnyire helyi szintű (városi és megyei) tisztviselőket érintenek.

A kínai hatóságoknak tulajdonított szelekciós torzítás mellett a másik probléma a hatóságok által nyilvánosságra hozott információk megbízhatósága. Egy olyan rendszerben, ahol a korrupcióval vádolt tisztviselőkkel szembeni vizsgálatok soha nem átláthatóak, a hivatalos állítások, akár igazak, akár nem, nem bizonyíthatóak. Howson azt állítja, hogy a hivatalos források által közzétett információk "hemzsegnek a gyakran bizonyítatlan (és tudomásom szerint némelyikük valótlan) állításoktól". Azt sugallja, hogy az "adatok ellenőrizhetők" ilyen tény - anélkül, hogy elárulná, hogyan lehet az "ellenőrzést" elvégezni. Amennyiben az ilyen adatokban senki sem tudja elválasztani az igazságot a valótlanságtól, az ilyen ellenőrzés egyszerűen nem megvalósítható.

politika
Az adatok elérhetőségének és megbízhatóságának ilyen korlátaival szembesülve a kutatóknak két választása van. Az egyik, hogy egyáltalán nem nyúlnak a témához. A másik lehetőség, hogy felismerik az adatok eredendő korlátait, és óvatosan kezelik azokat. Nyilvánvaló, hogy a korrupcióval foglalkozó kutatók többsége

elutasították az első lehetőséget. A hivatalos források felhasználásával módszerem az volt, hogy elegendő számú esetet gyűjtsék össze ahhoz, hogy az összejátszásos korrupció mennyiségi és minőségi aspektusait egyaránt megállapíthassam. Az eredendő szelekciós torzítás miatt (ebben az esetben a KKP különböző szintű fegyelmi és ellenőrző bizottságai által üldözött ügyekre kellett támaszkodnom) a mennyiségi megállapításokat a legjobb erőfeszítésekkel elért becslésekként kell kezelni. Még ha figyelembe vesszük is ezeket a korlátozásokat, a könyv mennyiségi megállapításai azt sugallják, hogy az ilyen becslések nem tévednek messze a valóságtól. Például a korrupciós hálózat átlagos méretére, a tisztviselők rangja és korrupciós jövedelme közötti kapcsolatra, a felderítési kockázatra, valamint a korrupciós piac által a védelmi szolgálatnak és az alulértékelt közbizalomnak tulajdonított érték közötti különbségre vonatkozó becslések mind-mind meglehetősen hihetőnek tűnnek. Bár elismerem az adatok korlátait, úgy gondolom, ésszerű álláspont az, hogy az ebből az adatsorból származó kvantitatív megállapításokat komolyan kell venni, amíg nem rendelkezünk jobb adatokkal.

Megítélésem szerint még hasznosabbak az adathalmaz elemzéséből származó minőségi megállapítások. A kínai korrupcióval kapcsolatos korábbi kutatások nemcsak figyelmen kívül hagyják annak összejátszásos aspektusát, de nem is nyújtanak kellően gazdag leírást az ilyen tevékenységekről. Az adathalmazban szereplő összejátszásos korrupciós ügyek viselkedésmintáinak gondos vizsgálata olyan tanulságos részleteket hozott, amelyek segítenek megérteni, hogyan működik a korrupciós piac Kínában. Például most már jobb képünk van arról, hogy a helyi tisztviselők hogyan finanszírozzák a közhatalok megvásárlását (főként lopással és néha magánvállalkozók segítségével). Azt is megtudtuk, hogy az ajándékozás, az étkezés és a szocializáció hogyan könnyíti meg a hivatalnokokhoz való hozzáférés kialakítását, valamint azt, hogy a korrupciós hálózatok hogyan bomlanak fel.

Mivel az esetek többségében helyi tisztviselőkről van szó, Sun felveti a "regionális dinamika" kérdését, és egy másik, bár ismerős érvet hoz fel, amely a gyengébb központi ellenőrzést a helyi korrupcióval hozza összefüggésbe. Bár ez az érv nem feltétlenül helytelen, olyan empirikus bizonyítékokkal kell alátámasztani, amelyek a "központi állam" gyengeségét mérik. Egyetértek azzal, hogy ez egy olyan téma, amellyel érdemes foglalkozni, de a könyvnek nem ez a célja.

A megállapítások következményei

A *kínai cinkos kapitalizmus* megállapításai számos fontos kérdést vetnek fel. Bachman a kínai pártállamban a helyi tisztviselők előléptetését hozza fel, és olyan kutatásokat idéz, amelyek azt próbálják megállapítani, hogy az előléptetést a teljesítmény, nem pedig a megvesztegetés befolyásolja. Bár ez a kutatási anyag nem

meggyőző eredményeket hozott, úgy vélem, hogy vannak velejáró korlátai, és nem mond ellent a könyv megállapításainak a közhivatalok megvásárlása és eladása esetében. Először is, az ilyen kutatások csak a polgármesterekre és a pártvezetőkre összpontosítanak, így figyelmen kívül hagyják a többi tisztségviselő túlnyomó többségét. A valóságban az ilyen kutatásból kizárt tisztviselők a legaktívabb vevők a kínai közhivatalok illegális piacán (bár a pártfőnökök, akik általában eladók, szintén vevőkké válnak, amikor előléptetésre pályáznak). Másodszor, mivel az előléptetésért folyó verseny éles, mivel a legtöbb helyi pártfőnök és polgármester teljesítménye hasonló lehet, és mivel az ilyen teljesítmény csak egy részét teszi ki a teljes értékelésüknek, a magasabb tisztségre törekvő tisztviselők javíthatják esélyeiket azzal, hogy kegyeiket a felettes pártfőnökeiknél keresi, vagy közvetlenül megvesztegetik őket.

Egy másik kérdés, amelyet Bachman felvet, az egypárti uralom tartóssága a rendszer hanyatlásának összefüggésében. Azt állítom, hogy amennyiben az összejátszásos korrupció gyakran megfigyelhető a hanyatlás késői szakaszában lévő rendszerekben, az ilyen korrupció elterjedtsége (a feltárt korrupciós ügyek mintegy 45%-ában több személy is érintett) a hanyatlás előrehaladott állapotának fontos mutatója (261-68. o.). Meddig maradhat fenn egy késői hanyatlásban lévő rendszer? Az őszinte válasz az, hogy senki sem tudja. A legésszerűbb válasz az, hogy bár a belső korrupció a legitimitásvesztés és az autokráciák bukásának egyik kritikus tényezője, más fontos változók - köztük olyanok, amelyek valószínűleg fontosabbak, mint például a gazdasági teljesítmény és az uralkodó elit egysége - szintén meghatározzák a KKP sorsát. Az autokráciák bukását ritkán okozza egyetlen tényező.

Howson szerint lehetnek olyan folyamatok és fejlemények, amelyek párhuzamosan zajlanak a rezsím hanyatlásával, és ellensúlyozzák annak pusztító hatását az egypárti uralomra. Bár nem mutat rá kifejezetten, sok megfigyelő egyetért azzal, hogy az egyik fejlemény - a jólét és az életszínvonal óriási növekedése - egyrészt teljesítményalapú legitimitációt biztosít a KKP számára, másrészt kompenzálja az elitek fosztogatásából eredő gazdasági veszteségeket. A Howson által hozott példa - a "jogrendszer kiépítése" - már megkérdőjelezhetőbb. Az biztos, hogy Kína sokat haladt a jogrendszer kiépítésében, de ez a fejlődés a legjobb esetben is egyenetlen. Ami a jogrendszer azon képességét illeti, hogy korlátozza a cimboraságot és a fosztogatást, nincs bizonyíték arra, hogy ez hatékonyan működik, különösen akkor, ha a fosztogatók politikai hatalommal (és a jogrendszer feletti közvetlen ellenőrzéssel) rendelkeznek.

A Howson által felvetett legérdekesebb kérdés az, hogy elkerülhetetlen-

Ázsia-

e a közvagyon elit és a rezsimvédelmi mentesei általi lefoglalása egy olyan gazdaságban, ahol a tulajdonjogok alapvető reformja zajlik. Míg mi

el kell ismernie, hogy az átmeneti gazdaságokban milyen óriási nehézségekbe ütközik az egyértelmű, biztonságos és kikényszeríthető tulajdonjogok megteremtése, az is ésszerű érv, hogy a rezsim típusa az egyik legfontosabb meghatározója annak, hogy az uralkodó elit fosztogathat-e, és ha igen, mennyit. Hasonló körülmények között az autokráciákban az elit könnyebben fosztogathat és több illegális vagyont halmozhat fel, mint a kialakult demokráciákban vagy a demokratikus kormányzásra áttért államokban, amint azt a volt Szovjetunió és a kelet-európai országok privatizációjának különböző megfigyelt eredményei mutatják. Ebben a kérdésben Howsonnak és nekem nincs igazi nézeteltérésünk, mivel ő is megjegyzi az egyidejű politikai reformok kritikus fontosságát, ami alatt én ebben a konkrét kontextusban a demokratizálódást és a demokrácia létrehozását értem.

a jogállamiság.

Publikācijas statistikas apkopums